

SANDRA KRIŽIĆ ROBAN

PRIVREMENI PREDMETI TRANSITORY OBJECTS

IZLOŽBA ZBIRKE THYSSEN-BORNEMISZA ART CONTEMPORARY, KUSTOSI: DANIELA ZYMAN, JOHANNES PORSCH, SRPANJ 2009.–VELJAČA 2010., BEČ

Privremeni predmeti, izložba u organizaciji Thyssen-Bornemisza Art Contemporary, kojom od 2002. godine predsjedava Francesca von Habsburg, primjer je projekta koji pokazuje kako ne postoje granice u razumijevanju i prezentaciji umjetnosti osim onih koje sami postavljamo pred sebe. Posljednjih godina TBA21 nije pomagala samo realizaciju arhitektonskih objekata – poput paviljona Olafura Eliassona i Davida Adjayeja na Lopudu – nego je poticanjem komunikacije među raznovrsnim stručnjacima proširila područja međusobnih interesa. Njihova strategija ne počiva na davno zasnovanim, tektonski osiguranim temeljima; proširenjem značenja i rastvaranjem područja djelovanja stvorena je komunikacijska platforma s ciljem poticanja inovacije, dijaloga i razmjene programa i praksi. Na sličan je način organizirana izložba *Privremeni predmeti*. Radi se o djelima iz zbirke Thyssen-Bornemisza Art Contemporary koja uspostavljaju složene odnose u prostoru, referirajući se na radove izvedene u raznovrsnim medijima. Njihovim izborom postavljaju se pitanja o nastalim međusobnim odnosima, a to je sve moguće pomoću raznovrsnih tehnika prezentacije i postava. Zahvaljujući takvim razmišljanjima, prostorne instalacije u eksterijeru i interijeru ne razmatraju se više unutar uobičajenih parametara produkcije, recepcije ili odabira samoga mjesta; pozornost se posvećuje konceptualnim

procesima, prijelaznim oblicima koji u umjetničkom kontekstu zadržavaju status heteronomnog predmeta istodobno evocirajući procese nastanka koji su imanentni suvremenoj „vizualnoj industriji”. Dosadašnje iskustvo s projektima ostvarenima uz pomoć TBA21 utjecalo je na lakoću i sposobnost povezivanja raznovrsnih aspekata suvremene kulturne produkcije. Stoga su na izložbi umjetnička djela kombinirana s prostornim „eskapadama”, poput neobičnog predmeta sastavljenog od amorfnih oblika plavičastih tonova Grega Lynna, jednog od tipičnih izložaka koje je nemoguće jednoznačno odrediti. Radi se o prijelaznom obliku između arhitekture, dizajna i skulpture; predmetu čiji estetski dojam ne može biti shvaćen u cijelosti ako se zanemare performativne snage algoritama i napredne geometrije. Upravo ti misaoni procesi dio su postupaka generiranja, modulacije i izvedbe raznih pravila i protokola, koji naposljetku rezultiraju velikom, meko oblikovanom prostornom strukturom. Na sličan način oblikovana je struktura od bijele šupljikave plastične mase čiji je neobični, tajnoviti oblik zapravo trodimenzionalna maketa projekta koji potpisuje autorski tandem François Roche i Stéphanie Lavaux. Urbana struktura u stvari je naseljivi organizam koji se razvija u odnosu na primjenjiv, privremeni scenarij nastao pod nejasnim okolnostima. Algoritmi koji ga „pokreću” nisu dovršeni, već je pojedincima načelno omogućeno da ih promijene ostavljajući svoje tragove: razne vrste ljudskih izričaja – osobne, odnosne i konfliktne situacije čiji konačni ishod nikada ne možemo predvidjeti. Transformacije unutar estetskog polja jedan su od temeljnih interesa TBA21, u što se možemo uvjeriti uvidom u zbirku Francesce von Habsburg. Počevši od 60-ih godina s radovima Dan Flavina i drugih minimalista, preko konceptualne umjetnosti, ova institucija posvećena je svojevrsnom otkrivanju onih

umjetničkih strategija koje su u načelu kontradiktorne i čiju dvoznačnost nije jednostavno interpretirati. Među njima su i djela Davida Maljkovića, njegov *Napušten oblik* i *Napuštene kompozicije* u kojima se u tolikoj mjeri ne bavi prošlošću, što bismo mogli zaključiti na prvi pogled. Kolaži, filmovi, fotografije i crteži dio su autorova pokušaja uspostave odnosa između prošlosti i sadašnjosti; posvećeni su vremenu i okolnostima koje su uvjetovale olako zaboravljanje sudionika avangardnih umjetničkih zbivanja poput Vojina Bakića, na primjer, na čiji se spomenički opus referira Maljković. Osobitost ovog umjetnika je njegova potreba za pronalaženjem određenog kontinuiteta, za priznavanjem avangardnih nastojanja koja su ga potakla na daljnja istraživanja i reinterpretaciju poslijeratne umjetničke scene. Preokupacija konceptualnim umjetničkim praksama, kritika umjetničkih sistema, utjecaji društvenopolitičkih okolnosti na umjetnost teme su u fokusu istraživanja TBA21, u velikoj mjeri posvećena prijelaznim – privremenim – oblicima i predmetima kao mogućim sponama. Izložba je zanimljiva u kontekstu već spomenuta dijaloga, kao diskurzivni prostor u kojem se ne osjeća imperativ kustoske produkcije niti onaj koji bi pred gledatelja postavila vlasnica zbirke. *Privremeni predmeti* projekt je koji pokazuje promjene izložbene paradigme (bez obzira što se radi o djelima iz jedne zbirke). Iako izložba načelno slijedi tradicionalnu politiku reprezentacije, ona je istodobno otvoreno – privremeno – polje koje nastanjuju tenzije, odnosi i interakcije.